

פרשת ויצא

מה הקשר בין 'הלב - למשיח' (כח, יב)?

והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו (בראשית כ"ח י"ב).

בפרשת השבוע התורה מגלה לנו 'סוד מפורסם' הטומן בחובו עולם ומלואו, אלא שיצר הרע משתדל מאוד להעלים את הסוד הזה ממנו ועל ידי זה הוא מחולל מלחמות וקרבות עמוסים בדם ודמעות, ומפיל ומפיל חללים רבים ונכבדים. מה כוונת המשורר החזן והפייטן?

ידוע הדבר ומפורסם העניין שלא כל בני האדם נמצאים באותה דרגה רוחנית ולא באותו מקום בעבודת ה' - אלא יש מעלות ומדרגות רבות בעם ישראל, וכאן בעצם יצר הרע מכניס את המוקש הגדול.

יצר הרע מפתח באדם צורת חשיבה קלוקלת והוא מלמד אותו להעריך ולייקר רק את מי שנמצא מהמדרגה שלו ומעלה, והוא מנחה את האדם לזלזל באלו שפחותים ממנו בעבודת ה'.

ומהיכן אנו יודעים שזו גישה עקומה ומסולפת?

בפרשה שלנו מופיע הפסוק המפורסם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו, פסוק העוסק בחלומו של יעקב בבית אל. אלא שהתורה נדרשת בפרד"ס ובשבעים פנים, ועל פי דרך 'הרמז' יש בפסוק הזה מסר רם ונשגב לאדם היהודי, מסר אביר אדיר כביר ונדיר הטומן בחובו עולם ומלואו, וכדלהן:

יהודי יקר! עולם התורה והיהדות נמשל לסולם ענק העומד על הארץ וראשו נוסק אל תוך הרקיע, ועליו פזורים יהודים רבים - כל אחד כפי רמתו הרוחנית והשקעתו בתורה ובמצוות. אבל...

א) על כולם נאמרו המילים הנפלאות 'מלאכי אלקים', וזה לא נאמר רק על רבנים חשובים ומקובלים נסתרים ועסקנים מפורסמים.

ב) התואר הנשגב 'מלאכי אלקים' לא נאמר רק על אלו 'שעולים' בסולם, אלא גם על אלו 'היורדים' בו. כן, גם אותם נושרים ונופלים שנשמתם שבויה בידי היצר גם אלו מכונים 'מלאכי אלקים', שהרי הם בבחינת 'שבע יפול צדיק וקם' (משלי כ"ד ט"ז), ואסור לבוז ולזלזל בהם.

ג.ב. ברור שצריך להיזהר מדרכם הקלוקלת של הנושרים והמועדים - ואף לשמור מרחק מהשקפתם ומשנתם.

אלא שמצד שני אין זה אומר שמותר לבוז להם ולזלזל בכבודם, מפני שלמרות מצבם הרוחני הירוד והרדוד - נשמתם היא חלק אלוקים ממעל בדיוק כמו שלנו וגם אותם נשמות טובות וטועות הם בני אברהם יצחק ויעקב, ומגיע להם את הכבוד הראוי.

[האמת היא שיש יוצאים מהכלל כמו 'מסית ומדיח' ומומר להכעיס והדומים להם שעליהם דוד המלך אמר הלא משנאיך ה' אשנא... תכלית שנאה שנאתים לאינבים היו לי, וברור שכוונתנו כאן במאמר היא על כלל עמך בית ישראל הקדושים והטהורים ולא על אותם 'בודדים' שדוד המלך מדבר עליהם].

אכן מי שעובד את ה' שבשמים - ולא את השם שלו [את עצמו], ברור שיש בליבו אהבה והערכה לכל יהודי באשר הוא. ולמען הסר ספק מלב עיקש ומפקפק שמרעהו מתרחק ומתנתק - נביא מסמך חזק

פרשת ויצא

לדברינו כדי להוכיח שלא מדובר כאן 'בוורט משעשע' אלא בנושא שהוא עמוד מרכזי ביהדות, והאר"י הקדוש חתום עליו. היכן?

האר"י הקדוש מורה לאדם היהודי לפני התפילה לקבל על עצמו להתחזק במצוות ואהבת לרעך כמוך ולאהוב 'כל יהודי' כנפשו ממש.

הרב מוסיף וכותב שיש בזה עניין 'להעלאת התפילה', ועל ידי שהאדם מתחזק באהבת ישראל הוא גורם שתפילתו תהא כלולה ביחד עם תפילות כלל עם ישראל והיא תפעל בעולמות העליונים (הקדמה לשער הכוונות).

ואין ספק שאם האר"י הקדוש טוען שצריך לאהוב 'כל יהודי כנפשו' הרי שזה & ממש כך, ולא מדובר במשחקי מילים חלילה.

ומדוע אנו עושים עסק גדול מהנושא הזה?

א) מפני שכבר כמעט 2000 שנה שהשכינה ואנחנו נמצאים בגלות - וכולנו חפצים לשנות את המצב העגום הזה, והרי התחזקות בנושא 'אהבת ישראל' היא המפתח הרשמי והבלעדי להבאת הגאולה ולבניין בית המקדש. מפני שבית המקדש השני נחרב בגלל שנאת חינם (יומא ט' ע"ב), והדרך היחידה להביא אותו זו אהבת חינם.

אלא שרבים וטובים ומתוקים וחמודים בטוחים שבזמן בית המקדש אנשים היו רעים וליבם היה קר וזר ואכזר ומנוכר איש על רעהו, אלא שהגמרא מעידה בפנינו שהתמונה הייתה ההיפך בדיוק! הגמרא מדגישה בפנינו שבאותו זמן הייתה תורה בעם ישראל ובבתי המדרשות התפוסה הייתה מלאה, כמו כן היו גמילות חסדים וארגוני עזרה נפלאים ונכבדים לא פחות ממה שיש בדורנו, אלא שמצד שני היה פרט שאומנם לא נראה כלפי חוץ, והוא בעצם היה סיבת החורבן.

בתוך תוכם, בליבם פנימה, התברר שהייתה נקודה לא טובה שנקראת 'שנאת חינם'.

לא יאומן! למרות שבשטח היו תורה וגמילות חסדים והתמונה החיצונית הייתה זוהרת, למרות זאת היה קטרוג נורא על עם ישראל שבסתר ליבם יש נקודה קטנטונת של 'שנאת חינם', וזה מה שהאפיל על הכל וגרם לחורבן בית המקדש.

משום כך עלינו להרגיז ממלכות ולעשות מהפכות ולהעלות לכותרות את הנושא הזה ולעמול על קיומו במסירות נפש - עד שהוא יתוקן כהוגן, וזו הסיבה הראשונה שלשמה נגענו בנקודה הזו. (ב) עוררנו את הנושא הזה מחמת שמי שלא חי אותו אזי יש לו הרבה תקלות ובעיות בעבודת ה', כמו שמלמד אותנו המעשה הבא:

לפני מספר שנים צעד זוג חברים ברחוב העיר נתניה, ולפתע עוצר אותם על אם הדרך איש נחמד ומציע להם להניח תפילין כמה רגעים ולזכות להתחבר לבורא. אלא שהם סירבו. אחד סירב מפני שהוא כבר הניח היום תפילין, והשני סירב מחמת שהוא לא ראה בזה עניין.

אותם חברים המשיכו בעיסוקם והליכתם וכעבור זמן מה הם נתקלו שוב בדוכן עם תפילין - וגם שם האיש הזמין אותם להניח, וראה זה פלא! אותו יהודי שמיאן להניח תפילין בדוכן הקודם, נענה הפעם להזמנה

פרשת ויצא

בחפץ לב.

לאחר שסיים הלה את הנחת התפילין והם עזבו את המקום, פנה אליו חברו ושאלו: מה פשר הדבר שבדוכן הראשון סירבת להניח את התפילין - ובדוכן השני עשית זאת בקלילות שאין כמוה? השיב לו החבר: בדוכן הראשון הרגשתי שהאיש לא מחפש את טובתי - אלא את הביזנס הרוחני שלו, פשוט הוא חפץ לעשות עוד זכות על הגב שלי ולזכות לעוד קצת נצח - כפי השקפתו, והנקודה הזו לא התאימה לי ונרתעתי מלהיענות להזמנתו. אך בדוכן השני חשתי אהבה והערכה כנה, העיניים של בעל הדוכן שידרו טוב לב וחמימות וראיתי שהוא באמת מעוניין בטובתי - ובריבוי הזכויות 'שלי', וזה כבש אותי.

כאן תם הסיפור, אך הוא מאלף אותו בינה ומחכים אותנו בנקודה מאוד עמוקה: & מי שחלש באהבת ישראל, לא רק שזה בולט עליו - אלא זה גם יוצר קרירות בצד השני וגורם לחציצה בין הלבבות, והאמת היא שזה כבר מעוגן בתורת משה לפני שנים רבות בפסוק 'כַּמִּים הַפְּגִים לְפָנַי כֵּן לֵב הָאֲדָם לְאָדָם' (משלי כ"ז י"ט).

ואת הסוד הזה חובה על כל הורה ומורה לדעת, מפני שזו אחת הסיבות הגדולות לנוער הנוער והנוער והמתדרדר שזרוק ברחובות ומושלך בקרן זוית ללא צביון וריסון, נוער שחלקו בא מבתיים טובים של יראים ושלמים בעלי ייחוס רם ונישא עד לגולם מפראג וליונה שיצאה מהחלון בתיבה של נוח, והמפורסמות אינם צריכות ראייה.

כל מי שעוסק בקירוב רחוקים ויש לו קשר עם נוער שוליים יודע שמאחרי כל נער נושר עומד לב זהב ומידות אציליות ותכונות נפש איכותיות - ללא גוזמה, כמו כן הנוער הזה אינו 'תמים' ביהדות - ועל כל שיחת מוסר שניתן לו הוא יכול למכור לנו עשר שיחות מחזקות לא פחות, ולמרות זאת זה לא מרגש את אותם נערים - והם גם לא נלחצים מכך שהוריהם שבורים וכואבים מדרכם הקלוקלת.

וכאשר בוחשים ובולשים ומגששים ומפשפשים בסיבת הדבר, על פי רוב התשובה היא אחת. הנער בא מבית שהיה שם חוסר חום ואהבה, חינוך חונק ולא מחבק, חינוך על בסיס 'מסחר רוחני', פשוט האבא רצה להרבות את זכויותיו באמצעות שבנו יצעד בדרך מושלמת, זו הייתה מטרתו המרכזית - ולא בדיוק טובתו הרוחנית של הילד, והילד חש בזה וזה קומם אותו.

ובדיוק את הפירצה הזו מנצלים מקרבי הרחוקים ומחזקי הנערים הנושרים. הם מקרינים על הזולת חום ואהבה 'אמיתית', הם מרעיפים עליו חמימות 'כנה', הם מדברים עם שפת הלב 'פשוטו כמשמעו', בקיצור הם נותנים לאותם נשמות את מה שבבית לא נתנו להם, ואין פלא שהם כובשים לבבות ופועלים גדולות ונצורות ברוך ה'.

ברשות הקוראים החביבים נעלה כאן סיפור קטן עם מסר גדול שיחכים אותנו רבות בעזרת ה'. ולמרות שמדובר בסיפור קצת חריג בקיצוניותו - נעלה אותו על נס ונעשה ממנו מטעמים, מפני שהוא ממחיש לנו בצורה חיה את הנושא:

פגשתי פעם נער שעניו היו כבויות ויהדותו הפכה להיסטוריה, נער עדין עם לב נדיר ואיכותי שבא מבית מושלם, ועל פניו לא היה כל הסבר למצבו הרוחני הרעוע והשברירי.

הרי אביו ירא שמים ומוקיר רבנן ותורם גדול לכל דבר שבקדושה, אימא שלו צדיקה ובעלת חסד שיראתה קודמת לחכמתה, הבית כולו קדוש וטהור, וההיגיון ממאן לעכל 'כיצד התפוח נפל כל כך רחוק

פרשת ויצא

מהעץ'. אך כאשר הנער פתח את פיו החידה נפתרה, ונעלה כאן מעט ממה שהוא סיפר:

בכל שבת אביו היה מושיב אותו בכוח על הכיסא כדי שיקרא תהילים, אביו גם היה מעיר אותו לנץ בשבת בבוקר כדי שיבוא איתו לתפילה - למרות שהדבר הזה היה גדול עליו והוא היה זקוק לשעות שינה נוספות, כמו כן כל מצוה שרק אפשר אבא שלו העמיס עליו באופן שיטתי. אלו מעט דוגמאות ממה שסיפר הנער, וכאלו היו לו 'הרבה'.

הבעיה הגדולה ביותר הייתה שאביו לא הסתפק בכך וכאשר הוא היה רואה שבנו מתרשל באחד הפרויקטים הרוחניים שהוא הטיל עליו - הוא היה מענישו ללא רחמים 'כביכול כדי לחנכו', למרות תחנוניה הרבים של אשתו שהוא הורס את הילד.

פלא שהילד מעד וקרס ובמקום להיות גדול דור הוא הפך לציפור דרור המחפש את עצמו בנקי הסלעים ומבלה ומתבלה בחברת תימהונים ואוספי פחיות ובקבוקים?
לאותו נער הייתה אחות יקרה שגם היא בגרה ופְקָה ופְקָה כל עול, מאותן סיבות. הרי היא הייתה 'השליחה הקדושה' שחויבה לסייע לכל יולדת ומצוננת, היא הייתה 'פרויקט החסד השכונתי' שאסף מצרכים לכל הארגונים המפורסמים כמו יד אליעזר... קרן ושתי... קרן ליזר... בנוסף לכך גם ממנה אביה דרש שתקרא כל שבת תהילים וכו'.

אביהם של הנער והנערה היה בטוח שהוא ינחל הצלחה מסחררת, וסופו שהוא קיבל 'מסחררת' אך לא 'הצלחה' - והוא איבד את ילדיו במו ידיו, כאשר ילדיו עושים לו פרסומת ולא מתביישים לפזר בחוצות קיריה ועיר מסודן ועד קהיר את המידע הבא:

אבא שלנו פיטם אותנו במצוות במשך שנים והעמיס עלינו חבילות של מטלות קדושות, אך אין לנו ספק שזה לא נבע מחיזור אחר טובתנו - אלא מרצון לפטם את המאזן הרוחני שלו בשמים.

ברור שאם הוא היה מתעניין באמת בטובתנו אזי הוא היה רך, חמים, נעים, מתחשב, מקל את העול ולא מעמיס עוד ועוד. אלא שאז היינו קטנים ולא יכולנו להתמרד, ונאלצנו לרקוד לצלילי החליל שלו. אך כיום כוחנו במוחננו ואנו יכולים להתמרד מולו - ומה שהוא בישל הוא אוכל, ואת האצבע המאשימה עליו להפנות רק אליו, ולא אלינו.

הסיפור הזה אולי קיצוני [האמת היא שבכלל לא - ואכמ"ל] אך הסיפור הזה מחכים אותנו רבות בנקודה שעסקנו בה עד עתה, ובמילים ברורות הנקודה היא "חולשה באהבת הזולת", במסווה של עבודת ה' וחינוך הילדים.

ועל זה בדיוק חרב בית המקדש. היתה תורה וגמילות חסדים (כמו אצל האבא שהשקיע בבנו וביתו הרבה תורה וחסד), אך היה פאן מסוים של 'חוסר באהבת הזולת' (כמו אותו אבא שדאג לפטם את זכויותיו ומאזנו הרוחני על חשבון בני ביתו).

כעת נעבור לסיפור הפוך - סיפור שקרה עם אחד מגדולי ישראל, והסיפור הזה מלמדנו בדיוק מהי דרכה של תורה ואיזה רגש צריך להפעיל בחינוך הילדים:
מסופר על עיירה שהתעוררה שם שאלה מאוד מורכבת שדרשה את הכרעתו המיידית של רב המקום, וראשי הקהל שיגרו שליחים אל הרב כדי לשמוע את דעתו באותו נושא.
השליחים יצאו לדרכם והגיעו לבית הרב, הם כבר עמדו לנקוש על הדלת, לפתע הם שומעים את הרב רץ

פרשת ויצא

בבית ועושה קולות של חתול ורעש של סוס ועגלה - כאשר הוא צוחק כמו תינוק ומדבר בצורה שמתאימה לילד בן שנתיים דל שכל ואוצר מילים.

כמובן שהשליחים התביישו לנקוש על הדלת כדי לא להביך את הרב, והם החליטו להמתין מעט בבית המדרש המקומי ולשוב מאוחר יותר.

כעבור כמה שעות הם חזרו שוב לבית הרב ונקשו על דלתו, הרב שמע את שאלתם ונתן להם את עצתו, אך לפני פרידתם הרב שאל אותם שאלה מאוד נוקבת ואמר להם כך:

הנושא שלשמו באתם הינו רגיש מאוד ואינו סובל דיחוי. אם כן מדוע התמהמהתם עד עכשיו? למה לא באתם אלי כבר בבוקר?

השליחים נבוכו והחלו לגמגם... לא היה להם נעים לספר לרב שהם היו עדים להשתטות... אלא שהרב לחץ עליהם שידברו ללא חשש - ובסופו של דבר הם סיפרו לו שבבוקר הם כבר הגיעו לביתו, אלא שהם שמעו דרך הדלת קולות וכו' והם לא רצו להביך את הרב...

הרב שמע את דבריהם וחיך, והסביר להם את פשר אותה התנהגות: האמת שאני דמות מכובדת, מנהיג קהילה, איש של דוגמה וסמל. אלא שבו זמנית הבורא נתן לי עוד שני תפקידים נוספים, חשובים לא פחות. (א) אני אבא לילדים, (ב) אני בעל של אישה.

והנה היום בבוקר בני הקטן בן השנתיים ניגש אלי והחל לשחק איתי, הוא עשה קולות של בעלי חיים ורצה שאני גם יעשה, הוא רץ סביב השולחן וביקש שאתפוס אותו, ושיתפתי איתו פעולה כפי רמת שכלו. ומה רציתם שאעשה באותו זמן? שאומר לו 'תסתדר לבד כי יש לי עניבה ומשרה'? ברור שחובתי להתאים את עצמי לרמתו ולהעניק לו חמימות כפי רמת שכלו. האם זה מביך להיות רב קהילה - ובו זמנית אבא נפלא?

הסיפור הזה סוגר לנו מעגל ונותן לנו הדרכה ברורה כיצד אמור אב אמיתי לנהוג בביתו, והוא מראה לנו בחוש שאהבת הזולת שייכת במלואה גם בילדים קטנים - לא רק בילדי השכנים אלא גם בילדים שלנו, ואם נרצה לנסח זאת במשפט עמוק נקבל את המשפט הבא:

לא מספיק 'לא לבנות את העולם הבא על חשבון הגב של השני', אלא צריך גם 'לבנות את העולם הזה של הזולת על חשבון הגב שלנו', וכפי שניסח זאת הגאון מוילנא ואמר שיהודי צריך לדאוג 'לעולם הבא' שלו 'ולעולם הזה' של זולתו.

לעצמו - האדם יכול להסתפק בלחם צר ומים לחץ ולהקדיש כל רגע לתורה ויראה. אך לזולת - עליו לדאוג לשלמות ונחות עם כל הגשמיות, בדיוק כמו שאברהם אבינו הכניס אורחים ושחט לכבודם שלושה פרות ואפה עבורם עם כל הלב וטרח למענם מעל ומעבר, והוא לא הסתפק באיזה טוסט עם נקניק או סנדוויץ' עתיק.

לסיום נעלה כאן את התפילה הנפלאה של רבי אלימך מליזאנסק, תפילה נשגבה שהיא גם שיר מפורסם - והיא ממצה את המאמר במילים ספורות:

...תן בלבנו שְׁנַרְאָה בְּלֵ אֶחָד מֵעֵלֵת חֲבֵרְנוּ וְלֹא חֲסֵרוֹנָם...
וְאֵלֵי־עֵלָה בְּלֵבְנוּ שׁוֹם שְׁנַאָה מְאֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, חֲלִילָה...
שְׁיֵהָ הַכֹּל בְּחַת רֹחַ אֱלֵיךְ...

פרשת ויצא

שימו לב למילים: שְׁנֵאָה כָּל אֶחָד מֵעַלְת חֲבֵרָתוֹ, וְלֹא חֲסֵרוֹנָם... למרות שיש חסרונות, נתמקד בחיובי שבחבר. מדוע? שְׂיָהָה הַכֹּל בְּחַת רוּחַ אֱלֹהֵינוּ!

כך יהודי אמיתי חי. הוא לא מואס בזולת בגלל חסרונותיו, אלא יודע להתמקד במעלות שבו ולייקר אותו בזכותם, כאשר האינטרס שלו הוא לעשות נחת רוח לה'. [זה גם סוד הקסם להצליח בשלום בית!!!]

אין ספק שאם נחיה ונחוש כך כלפי הסביבה, השכנים, המשפחה, האישה והילדים, אם נתרכז ונתמרכז בריבוי אהבה & והערכה לכל יהודי באשר הוא, נזכה במהרה לביאת הגואל. נכון?